

**ISSN 2518-170X (Online),
ISSN 2224-5278 (Print)**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҮЛТТЫҚ ФЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ
Satbayev University

ХАБАРЛАРЫ

ИЗВЕСТИЯ

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
Satbayev University

N E W S

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
Satbayev University

**SERIES
OF GEOLOGY AND TECHNICAL SCIENCES**

4 (448)

JULY – AUGUST 2021

THE JOURNAL WAS FOUNDED IN 1940

PUBLISHED 6 TIMES A YEAR

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that News of NAS RK. Series of geology and technical sciences scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of News of NAS RK. Series of geology and technical sciences in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential content of geology and engineering sciences to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабарлары. Геология және техникалық ғылымдар сериясы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруды. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашилар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабарлары. Геология және техникалық ғылымдар сериясы Emerging Sources Citation Index-ке енүі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді геология және техникалық ғылымдар бойынша контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Известия НАН РК. Серия геологии и технических наук» был принят для индексирования в Emerging Sources Citation Index, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Известия НАН РК. Серия геологии и технических наук в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному контенту по геологии и техническим наукам для нашего сообщества.

Бас редактор

ЖҰРЫНОВ Мұрат Жұрынұлы, химия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының президенті, АҚ «Д.В. Сокольский атындағы отын, катализ және электрохимия институтының» бас директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 4

Редакциялық алқа:

ӘБСАМЕТОВ Мәліс Құдысұлы (бас редактордың орынбасары), геология-минералогия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, «У.М. Ахмедсафина атындағы гидрогеология және геоэкология институтының» директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ЖОЛТАЕВ Герой Жолтайұлы (бас редактордың орынбасары), геология-минералогия ғылымдарының докторы, профессор, Қ.И. Сатпаев атындағы геология ғылымдары институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н=2

СНОУ Дэниел, Ph.D, қауымдастырылган профессор, Небраска университетінің Су ғылымдары зертханасының директоры (Небраска штаты, АҚШ) Н = 32

ЗЕЛЬТМАН Реймар, Ph.D, табиғи тарих мұражайының Жер туралы ғылымдар бөлімінде петрология және пайдалы қазбалар кен орындары саласындағы зерттеулердің жетекшісі (Лондон, Англия) Н = 37

ПАНФИЛОВ Михаил Борисович, техника ғылымдарының докторы, Нанси университетінің профессоры (Нанси, Франция) Н=15

ШЕН Пин, Ph.D, Қытай геологиялық қоғамының тау геологиясы комитеті директорының орынбасары, Американдық экономикалық геологтар қауымдастырының мүшесі (Пекин, Қытай) Н = 25

ФИШЕР Аксель, Ph.D, Дрезден техникалық университетінің қауымдастырылған профессоры (Дрезден, Берлин) Н = 6

КОНТОРОВИЧ Алексей Эмильевич, геология-минералогия ғылымдарының докторы, профессор, РГА академигі, А.А. Трофимука атындағы мұнай-газ геологиясы және геофизика институты (Новосибирск, Ресей) Н = 19

АБСАДЫКОВ Бахыт Нарикбайұлы, техника ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, А.Б. Бектұров атындағы химия ғылымдары институты (Алматы, Қазақстан) Н = 5

АГАБЕКОВ Владимир Енокович, химия ғылымдарының докторы, Беларусь ҰҒА академигі, Жаңа материалдар химиясы институтының құрметті директоры (Минск, Беларусь) Н = 13

КАТАЛИН Стефан, Ph.D, Дрезден техникалық университетінің қауымдастырылған профессоры (Дрезден, Берлин) Н = 20

СЕЙТМҰРАТОВА Элеонора Юсуповна, геология-минералогия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Қ.И. Сатпаев атындағы Геология ғылымдары институты зертханасының менгерушісі (Алматы, Қазақстан) Н=11

САҒЫНТАЕВ Жанай, Ph.D, қауымдастырылған профессор, Назарбаев университеті (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 11

ФРАТТИНИ Паоло, Ph.D, Бикокк Милан университеті қауымдастырылған профессоры (Милан, Италия) Н = 28

«ҚР ҰҒА Хабарлары. Геология және техникалық ғылымдар сериясы».

ISSN 2518-170X (Online),

ISSN 2224-5278 (Print)

Меншіктеуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РКБ (Алматы қ.).

Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде 29.07.2020 ж. берілген № KZ39VPY00025420 мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы күләлік.

Тақырыптық бағыты: *геология, мұнай және газды өңдеудің химиялық технологиялары, мұнай химиясы, металдарды алу және олардың қосындыларының технологиясы*.

Мерзімділігі: жылдана 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19
<http://www.geolog-technical.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор

ЖУРИНОВ Мурат Журинович, доктор химических наук, профессор, академик НАН РК, президент Национальной академии наук Республики Казахстан, генеральный директор АО «Институт топлива, катализа и электрохимии им. Д.В. Сокольского» (Алматы, Казахстан) Н = 4

Редакционная коллегия:

АБСАМЕТОВ Малис Кудысович, (заместитель главного редактора), доктор геолого-минералогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Института гидрогеологии и геоэкологии им. У.М. Ахмедсафина (Алматы, Казахстан) Н = 2

ЖОЛТАЕВ Герой Жолтаевич, (заместитель главного редактора), доктор геолого-минералогических наук, профессор, директор Института геологических наук им. К.И.Сатпаева (Алматы, Казахстан) Н=2

СНОУ Дэниел, Ph.D, ассоциированный профессор, директор Лаборатории водных наук университета Небраска (штат Небраска, США) Н = 32

ЗЕЛЬМАН Реймар, Ph.D, руководитель исследований в области петрологии и месторождений полезных ископаемых в Отделе наук о Земле Музея естественной истории (Лондон, Англия) Н = 37

ПАНФИЛОВ Михаил Борисович, доктор технических наук, профессор Университета Нанси (Нанси, Франция) Н=15

ШЕН Пин, Ph.D, заместитель директора Комитета по горной геологии Китайского геологического общества, член Американской ассоциации экономических геологов (Пекин, Китай) Н = 25

ФИШЕР Аксель, ассоциированный профессор, Ph.D, технический университет Дрезден (Дрезден, Берлин) Н = 6

КОНТОРОВИЧ Алексей Эмильевич, доктор геолого-минералогических наук, профессор, академик РАН, Институт нефтегазовой геологии и геофизики им. А.А. Трофимука СО РАН (Новосибирск, Россия) Н = 19

АБСАДЫКОВ Бахыт Нарикбаевич, доктор технических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, Институт химических наук им. А.Б. Бектурова (Алматы, Казахстан) Н = 5

АГАБЕКОВ Владимир Енокович, доктор химических наук, академик НАН Беларусь, почетный директор Института химии новых материалов (Минск, Беларусь) Н = 13

КАТАЛИН Стефан, Ph.D, ассоциированный профессор, Технический университет (Дрезден, Берлин) Н = 20

СЕЙТМУРАТОВА Элеонора Юсуповна, доктор геолого-минералогических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, заведующая лаборатории Института геологических наук им. К.И. Сатпаева (Алматы, Казахстан) Н=11

САГИНТАЕВ Жанай, Ph.D, ассоциированный профессор, Назарбаев университет (Нурсултан, Казахстан) Н = 11

ФРАТТИНИ Паоло, Ph.D, ассоциированный профессор, Миланский университет Бикокк (Милан, Италия) Н = 28

«Известия НАН РК. Серия геологии и технических наук».

ISSN 2518-170X (Online),

ISSN 2224-5278 (Print)

Собственник: Республиканское общественное объединение «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и общественного развития Республики Казахстан № KZ39VPY00025420, выданное 29.07.2020 г.

Тематическая направленность: *геология, химические технологии переработки нефти и газа, нефтехимия, технологии извлечения металлов и их соединений.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, оф. 219, тел.: 272-13-19

<http://www.geolog-technical.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Мурагбаева, 75.

Editor in chief

ZHURINOV Murat Zhurinovich, doctor of chemistry, professor, academician of NAS RK, president of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, general director of JSC "Institute of fuel, catalysis and electrochemistry named after D.V. Sokolsky" (Almaty, Kazakhstan) H = 4

Editorial board:

ABSAMETOV Malis Kudysovich, (deputy editor-in-chief), doctor of geological and mineralogical sciences, professor, academician of NAS RK, director of the Akhmedsafin Institute of hydrogeology and hydrophysics (Almaty, Kazakhstan) H = 2

ZHOLTAEV Geroy Zholtaevich, (deputy editor-in-chief), doctor of geological and mineralogical sciences, professor, director of the institute of geological sciences named after K.I. Satpayev (Almaty, Kazakhstan) H=2

SNOW Daniel, Ph.D, associate professor, director of the laboratory of water sciences, Nebraska University (Nebraska, USA) H = 32

Zeltman Reymar, Ph.D, head of research department in petrology and mineral deposits in the Earth sciences section of the museum of natural history (London, England) H = 37

PANFILOV Mikhail Borisovich, doctor of technical sciences, professor at the Nancy University (Nancy, France) H=15

SHEN Ping, Ph.D, deputy director of the Committee for Mining geology of the China geological Society, Fellow of the American association of economic geologists (Beijing, China) H = 25

FISCHER Axel, Ph.D, associate professor, Dresden University of technology (Dresden, Germany) H = 6

KONTOROVICH Aleksey Emilievich, doctor of geological and mineralogical sciences, professor, academician of RAS, Trofimuk Institute of petroleum geology and geophysics SB RAS (Novosibirsk, Russia) H = 19

ABSADYKOV Bakhyt Narikbaevich, doctor of technical sciences, professor, corresponding member of NAS RK, Bekturov Institute of chemical sciences (Almaty, Kazakhstan) H = 5

AGABEKOV Vladimir Enokovich, doctor of chemistry, academician of NAS of Belarus, honorary director of the Institute of chemistry of new materials (Minsk, Belarus) H = 13

KATALIN Stephan, Ph.D, associate professor, Technical university (Dresden, Berlin) H = 20

SEITMURATOVA Eleonora Yusupovna, doctor of geological and mineralogical sciences, professor, corresponding member of NAS RK, head of the laboratory of the Institute of geological sciences named after K.I. Satpayev (Almaty, Kazakhstan) H=11

SAGINTAYEV Zhanay, Ph.D, associate professor, Nazarbayev University (Nursultan, Kazakhstan) H = 11

FRATTINI Paolo, Ph.D, associate professor, university of Milano-Bicocca (Milan, Italy) H = 28

News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Series of geology and technology sciences.

ISSN 2518-170X (Online),

ISSN 2224-5278 (Print)

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty).

The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Social Development of the Republic of Kazakhstan **No. KZ39VPY00025420**, issued 29.07.2020.

Thematic scope: *geology, chemical technologies for oil and gas processing, petrochemistry, technologies for extracting metals and their connections*.

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 219, Almaty, 050010, tel. 272-13-19
<http://www.geolog-technical.kz/index.php/en/>

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN SERIES OF GEOLOGY AND TECHNICAL SCIENCES

ISSN 2224-5278

Volume 4, Number 448 (2021), 124-129

<https://doi.org/10.32014/2021.2518-170X.90>

UDC 622.276.66

Mashrapova M.A.¹, Zholtayev G.Zh.¹, Abdeli D.Zh.², Ozdoyev S.M.¹, Togizov K.S.¹

¹Institute of Geological Sciences named after K.I.Satbayev, Almaty, Kazakhstan;

²Satbayev University, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: moldir_m_m@mail.ru

IMPROVEMENT OF HYDRAULIC FACING METHOD TO INCREASE WELLS PRODUCTIVITY

Abstract. The article considers that in recent years, there has been a tendency towards a deterioration in the structure of residual reserves in the fields, and hard-to-develop reserves are located in reservoirs with low permeability. Fracturing fluids used in hydraulic fracturing for the purpose of increasing oil recovery in multilayer fields with low permeability is analyzed. It is noted that the requirements for the use of these fluids in fields with a complex geological structure are high. The article proposes the use of a high-boiling oil fraction as a fracturing fluid in hydraulic fracturing, when comparing water-based gel usage, which is economically ineffective.

The exposure process in porous cavities and capillary tubules during injection of oil-based fracturing fluid into the formation was theoretically comprehensively analyzed and the importance of laboratory experiments was noted.

In laboratory conditions, a scheme for separating a high-boiling fraction of oil was shown on a special device and work was carried out to separate it into fractions by heating oil at a high temperature.

The course of experimental work was demonstrated using a high-boiling oil fraction to displace the original oil from oil-saturated cores using a specially prepared device. Before and at the end of oil displacement, displacement work with lighter oil was performed in the core with heavier oil, data on the porosity of the core, the volume of displaced oil, etc. were obtained. These data reveal the formation of cracks.

Summing up the results of laboratory studies, the advantages and disadvantages of hydraulic fracturing using an oil-based fracturing fluid were compared with a water-based fluid.

Key words: hydraulic fracturing, fracturing fluid, boiling point oil fraction, formation permeability, saturation.

Introduction. In the deposits of Kazakhstan, there has been a declined tendency within the structure of residual reserves in recent years. A significant part of the reserves is located in low-permeability reservoirs and in areas not covered by waterflooding. The main factor that negatively affects the productivity and efficiency of development is the heterogeneity of oil reservoirs.

There are multi-layer oil deposits that differ in permeability from each other. Therefore, the use of existing methods of uniform displacement of oil from multilayer deposits and stimulation of oil inflow to wells does not fully solve the problem of increasing oil recovery and increasing the production rate of producing wells. Hydraulic fracturing (HF) has become one of the most popular enhanced oil recovery methods today.

Currently, hydraulic fracturing is carried out mainly using a water-based gel as the fracturing fluid [1,2]. The application of this method requires the use of a high concentration of proppant to create longitudinal fractures in reservoirs with low conductivity, as well as in layers with high conductivity [3], and this process is possible only when using a polysaccharide gel with high viscosity. But, reagents for the preparation of an aqueous polysaccharide gel are quite expensive. To obtain a mixture with this property, the addition of various components in an amount of 10 or more is required [4]. Experimental studies show that reservoir conductivity is restored only by 40% after hydraulic fracturing using an aqueous polysaccharide gel based on guar and its derivatives [5,6]. These given circumstances, instead of water used as fracturing

fluid, a high-boiling oil fraction should be used, and this requires laboratory research. The high-boiling oil fraction is extracted from the field oil itself.

When an oil-based fracturing fluid is injected into the formation, its viscosity decreases with increasing temperature, and the filtration rate becomes more stable than that of water. The pumped burst fluid expands cavities, opens up blockages within the capillary tubes and can cause cracks. An oil-based proppant fluid is then injected into the formation to prevent open cavities and fractures from re-closing as the pressure decreases. The oil-based fluid provides a uniform transfer of proppant into the porous cavities of the formation [7]. Therefore, using an oil-based fracturing fluid to increase well productivity is more effective than using a water-based fracturing fluid.

Materials and methods. In the laboratory, oil is poured into a container for oil to obtain a high-boiling oil fraction and a current is supplied at 100 °C, 150 °C, 200 °C, 250 °C to heat the oil. The heated oil is poured through a pipe into a vessel with an opening, where the heavy oil fraction remains and is removed through the pipe, and the light oil fraction passes through the opening into the cooling space. The light fraction of the cooled oil is discharged through a branch pipe (Figure 1).

Figure 1. Oil fractionation equipment

The viscosity of the crude oil and the light and high viscosity oils obtained by the equipment is

determined at 20 °C, 60 °C, 80 °C and 100 °C.

Under laboratory conditions, the process of hydraulic fracturing with an oil-based fluid is carried out in the following stages. First of all, with the help of a special diamond bit, the core required for the experiment is prepared. To remove dust from the cavities, the core is placed in a special device (Figure 2) and cleaned by injecting high pressure air using a compressor. The weight of the cleaned core is measured using an analytical laboratory balance.

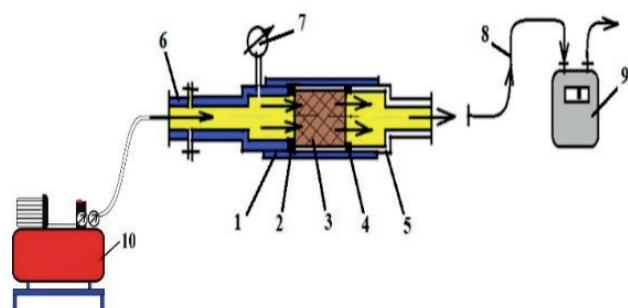

Figure 2. Device for removing dust from core cavities

In order to test the fracturing process in the core from the initial high-boiling fraction of the produced oil, the primary oil is first pumped into the core using a high-pressure compressor through the installation shown in Figure 3.

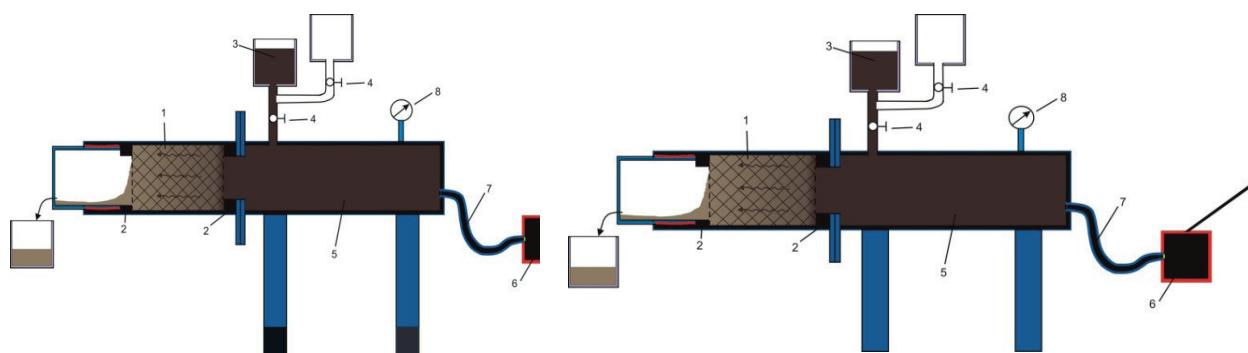

Figure 3. Schematic of the installation for breaking the core with oil in laboratory conditions

The time of pushing out light oil under high pressure and the weight of oil from the core are recorded in a special log, and at the end of the work, the core is removed and weighed on a special analytical laboratory balance and the data is recorded in a special log. By calculating the data obtained, the weight of oil obtained by pushing light oil into the porous cavities of the core is determined. After completing the pushing with the light oil in the same order, the core is pressed with high boiling oil, and then the light oil is pushed in again.

Laboratory results. For the separation of the high-boiling oil fraction, the density of the original oil is 0.860 g / cm³. The viscosity of oil was determined in the laboratory using the Poiseuille formula (Table 1).

Table 1. Viscosity of oil used in laboratory conditions

Nº	T, °C	ρ , gr/cm ³	μ , Pa*s
1	20	0,860	0,020
2	60	0,848	0,017
3	80	0,824	0,010
4	100	0,816	0,009

The density of the high-boiling fraction of the extracted oil was 0.943 g / cm³, the viscosity is shown in Table 2.

Table 2. Viscosity of high-boiling fraction of recovered oil

Nº	T, °C	ρ , gr/cm ³	μ , Pa*s
1	20	0,943	0,057
2	60	0,851	0,013
3	80	0,832	0,011
4	100	0,808	0,008

In order to determine the initial permeability of the core, the light oil fraction was first pumped into the core. The pressure when pumping light oil into the core was 5 MPa. The recovery time and the weight of oil recovered from the core were measured.

After the completion of the injection of the light oil fraction into the core, the high-boiling oil fraction will be injected.

At the end of the high boiling oil fraction injection, the light oil fraction was injected back into the core to determine the degree of fractures and cavities in the core.

The porosity coefficient of the core when analyzing the data obtained under laboratory conditions is shown in Table 3.

Table 3. Coefficient of porosity of the core

Kern №	1	2	3	4
K _p , %	13,42	12,89	12,54	12,23

The permeability coefficient of the core before and after the injection of the high-boiling oil fraction is shown in Table 4.

Table 4. Core conductivity coefficient

Nº Kern	Permeability coefficient after primary oil injection, mkm^2	Conductivity coefficient after injection of high boiling oil, mkm^2
1	1,71	8,59
2	4,17	18,96
3	1,27	5,03
4	0,44	1,77

According to the results of experimental studies, it can be seen that after mini-hydraulic fracturing, the core permeability in comparison with the initial value increased several times. Thus, it was found that the method of mini-hydraulic fracturing using high-boiling oil fraction in reservoir conditions plays an important role in enhancing oil recovery.

Analysis of the obtained results of experimental studies. At high pressure in a special installation, light oil was first used as the fracturing fluid for the oil-saturated core, and then the high-boiling oil fraction obtained by heating. Finally, another experiment was carried out using light oil to determine the degree of expansion or cracking of porous cavities.

When light oil was used as the fracturing fluid in the special unit, the permeability of the cores was 1.71; 4.17; 1.27 and 0.44, and after using the high-boiling fraction of oil as a fracturing fluid, the permeability of the cores is 8.59, respectively; 18.96;

5.03 and 1.77. Here we see the expansion of the core cavities due to the fact that the core permeability has increased several times (Figure 4).

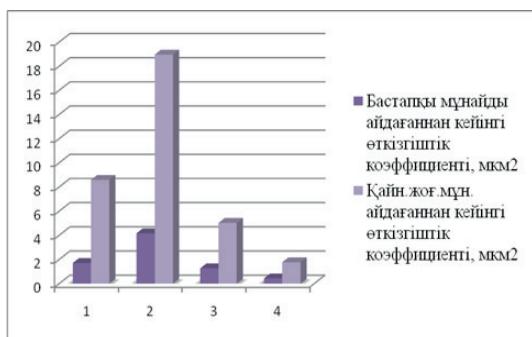

Figure 4. Core permeability coefficient after primary oil injection and after high-boiling oil injection

Discussion. The results of experimental studies show that the use of the hydraulic fracturing method using a high-boiling oil fraction can significantly increase oil recovery and well productivity. Considering the complex geological field structure, uneven reservoir properties of oil reservoirs and a large number of tectonic disturbances, it is convenient

to use oil-based fracturing fluids.

Conclusion. Hydraulic fracturing using a high-boiling oil-based fracturing fluid has the following advantages over a water-based fracturing fluid:

- 1) A fracturing fluid based on a high-boiling oil fraction has a low cost due to production from the oil of the field;
- 2) Does not require the addition of any expensive additives as for a water-based fracturing fluid;
- 3) Since the fracturing fluid based on the high-boiling oil fraction is produced in the oil reservoir of the field, it does not undergo any reactions, coinciding with the properties of water formation and injected layer oil;
- 4) The water-based fracturing fluid can lose its properties at high temperatures in the oil reservoir, and the high-boiling oil-based fracturing fluid is resistant to high temperatures;
- 5) Due to the fact that the filtration properties are lower than that of water-based fluids, it is able to penetrate into voids and capillary channels in the reservoir rocks and open them evenly;
- 6) Due to its high viscosity, proppant can be evenly transported to open voids and cracks.

Машрапова М.А.¹, Жолтаев Г.Ж.¹, Абдели Д.Ж.², Оздоев С.М.¹, Тогизов К.С.¹

¹К.И.Сәтбаев атындағы геологиялық ғылымдар институты, Алматы, Қазақстан;

²Сәтбаев Университеті, Алматы, Қазақстан.

E-mail: moldir_m_m@mail.ru

ҰҢҒЫНЫң ӨНІМДІЛІГІН АРТТАРУ МАҚСАТЫНДА ҚАБАТТЫ ГИДРАВЛИКАЛЫҚ ЖАРУ ӘДІСІН ЖЕТИЛДІРУ

Аннотация. Мақалада қазіргі кездегі игеріліп жатқан кенорындарында мұнайдың қалдық қорларын игеру қынданап бара жатқандығы және игерілуі қын корлар өткізгіштігі төмен қабаттарда орналасқандығы айтылған. Өткізгіштігі төмен көпқабатты кенорындарында қабаттың мұнайбергіштігін арттару мақсатында қабатты гидравликалық жаруда қолданылатын жару сүйықтықтарына талдау жасалына келе, геологиялық құрылышы құрделі кенорындарында ол сүйықтықтарды қолдануға деген талап жоғары екендігі айталауды. Бұл жұмыста қабатты гидравликалық жару кезінде жару сүйықтығы ретінде су негізінде гельді қолданудың экономикалық тиімсіз және өнімділігі айтартылғай жақсы емес екендігі салыстырыла келе, мұнайдың қайнағыштығы жоғары фракциясын қолдану ұсынылды.

Мұнай негізінде жару сүйықтығын қабатқа жіберген кездегі кеуекті қуыстардағы және капилляры түтікшелердегі әсер ету процесі теориялық түрғыдан жан-жақты талданып, зертханалық тәжірибе жасаудың маңыздылығы айтылды.

Зертханалық жағдайда мұнайдың қайнағыштығы жоғары фракциясын арнайы құрылғыда бөліп алудың схемасы көрсетіліп, жоғары температурада мұнайды қыздыру арқылы оны фракцияларға бөліп алу жұмыстары жүргізілді.

Арнайы дайындалған құрылғының қөмегімен мұнайға қанықкан керндерді бастапқы мұнайды итеру үшін, бөлініп алынған мұнайдың қайнағыштығы жоғары фракциясын қолданып жасалынған тәжірибелік жұмыстың барысы көрсетілді. Кернегі мұнайды қою мұнаймен итерудің алдында және сонында жеңіл мұнаймен итеру жұмыстары жасалынып, керннің кеуектілігі, итеріліп шықкан мұнайдың көлемі және т.б. мәліметтер алынды. Сол арқылы жарықшақтардың пайда болған-болмагандығы анықталды.

Зертханалық зерттеу нәтижелерін қорытындылай келе, мұнай негізіндегі жару сұйықтығын қолданып қабатты жарудың су негізіндегі жару сұйықтығына қарағандағы артықшылықтары мен кемшіліктері салыстырылды.

Түйін сөздер: қабатты гидравликалық жару, жару сұйықтығы, мұнайдың қайнағыштығы жоғары фракциясы, қабаттың өткізгіштігі, қанығу.

Машрапова М.А.¹, Жолтаев Г.Ж.¹, Абдели Д.Ж.², Оздоев С.М.¹, Тогизов К.С.¹

¹Институт геологических наук им. К.И.Сатпаева, Алматы, Казахстан;

²Сатпаев Университет, Алматы, Казахстан.

E-mail: *moldir_m_m@mail.ru*

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДА ГИДРОРАЗРЫА ПЛАСТА ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ СКВАЖИН

Аннотация. В статье рассматривается, что в последние годы на месторождениях наметилась тенденция к ухудшению структуры остаточных запасов и трудноразрабатываемые запасы находятся в пластах с низкой проницаемостью. Анализируя жидкости разрыва, используемые при гидроразрыве пласта с целью увеличения нефтеотдачи на многопластовых месторождениях с низкой проницаемостью, отмечается, что требования к использованию этих жидкостей на месторождениях со сложным геологическим строением высоки. В статье предлагается использование высококипящей фракции нефти в качестве жидкости разрыва при гидроразрыве пласта, при сравнении использования геля на водной основе, которая является экономически неэффективным и малоэффективным.

Процесс воздействия в пористых полостях и капиллярных канальцах при закачке жидкости разрыва на нефтяной основе в пласт был теоретически всесторонне проанализирован и отмечена важность проведения лабораторных опытов.

В лабораторных условиях была показана схема отделения высококипящей фракции нефти на специальном устройстве и проведены работы по ее разделению на фракции путем нагрева нефти при высокой температуре.

Был продемонстрирован ход экспериментальной работы с использованием высококипящей фракции нефти для вытеснения исходной нефти из нефтенасыщенных кернов с помощью специально подготовленного устройства. Перед и в конце вытеснения нефти в керне с более тяжелой нефтью были выполнены вытеснительные работы с более легкой нефтью, получены данные о пористости керна, объем вытесненной нефти и др. По этим данным выясняется образование трещин.

Подводя итоги лабораторных исследований, были сопоставлены преимущества и недостатки гидроразрыва пласта с использованием жидкости разрыва на нефтяной основе по сравнению с жидкостью на водной основе.

Ключевые слова: гидроразрыв пласта, жидкость разрыва, высококипящая фракция нефти, проницаемость пласта, насыщенность.

Information about authors:

Mashrapova Moldir Abdumuslimovna - Junior researcher, Institute of Geological Sciences named after K.I. Satbayev; *moldir_m_m@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0002-6009-9730>;

Zholtaev Geroy Zholtayevich - doctor of geological and mineralogical sciences, professor, director of the Institute of geological sciences named after K.I. Satbayev, Almaty, Kazakhstan; *zholtaev.geroy@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0003-0167-0412>;

Abdeli Dairabai Zhumadilovich - Doctor of technical sciences, Professor, Satbayev University, Institute of Geology, Oil and Mining, Department of Petroleum Engineering, Almaty, Kazakhstan. *d.abdeli@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0002-1753-4952>;

Sultan Mazhitovich Ozdoev - doctor of geological and mineralogical sciences, Academician of the NAS RK; *ozdoevsultan@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0003-0262-1583>;

Todizov Kuanysh Serikkhanovich – PhD, Institute of Geological Sciences named after K.I. Satbayev; *kuka01_90@mail.ru*, <https://orcid.org/0000-0002-4830-405X>.

REFERENCES

- [1] Mustakov P.N. Improving the efficiency of downhole oil production at the Vatinskoye field (Povyshenie jeffektivnosti skvazhinnoj dobychi nefti na Vatinskem mestorozhdenii). Thesis project. Moscow, 2014.-148p. (in Russ.).
- [2] S.M. Ozdoyev, M.A. Mashrapova. Geological structure and methods of increasing oil recovery of the productive horizons of the Arystan deposit//News of National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Series of geology and technical sciences. ISSN 2224-5278, Vol. 4, Number 424(2017), 2017. pp.270-275 (in Eng.).
- [3] Baimakhanov G., Koishybaev A., Mashrapova M., Tileuberdi N. Highly pressurized hydraulic fracturing fluid behavior in oil-bearing rocks // International Journal of Chemical Science, 13(2) 2015, ISSN 0972-768X. Indian 2015. pp. 963-970 (in Eng.).
- [4] Magadova L.A. Development of water-based and hydrocarbon-based fracturing fluids and technologies for their application to improve the process of hydraulic fracturing (Razrabortka zhidkostej razryva na vodnoj i uglevodorodnoj osnovah i tehnologij ih primenenija dlja sovershenstvovanija processa gidravlicheskogo razryva plasta). Abstract dissertation. to apply for academic st. Doctor of Technical Sciences Moscow, 2007 (in Russ.).
- [5] Ibatullin R.R. Technological processes for the development of oil fields (Tehnologicheskie processy razrabotki neftjanyh mestorozhdenij). -M : JSC "VNIIOENG", 2011. -304 p. (in Russ.).
- [6] Bobkov D.O. Problems arising during hydraulic fracturing and the possibilities of their solution (Problemy, voznikajushchie pri provedenii GRP, i vozmozhnosti ih reshenija)//Modern scientific research and innovations. 2017. No. 7. (in Russ.).
- [7] Bazhenov S.L. Hydrocarbon-based hydraulic fracturing using iron and aluminum salts of orthophosphoric ethers (Gidravlicheskogo razryva plasta na uglevodorodnoj osnove s ispol'zovaniem zheleznyh i aluminievyyh solej ortofosfornyh jefirov). Dissertation for the degree of Ph.D. Moscow, 2007. -167p. (in Russ.).

МАЗМУНЫ-СОДЕРЖАНИЕ-CONTENTS

Akhmetov S.M., Akhmetov N.M., Zaidemova Zh.K., Iklasova Zh.U., Ikhsanov E.U.	
PERFORMANCE OF GROUND CHAIN DRIVES OF ROD PUMP UNITS FOR HIGH-VISCOSITY OIL EXTRACTION.....	6
Gladyshev S.V., Abdulvaliyev R.A., Imangalieva L.M., Zaihidee Fardila M., Manapova A.I.	
PROCESSING OF INDUSTRIAL PRODUCTS WHEN DISPOSING OF COPPER ELECTRO-REFINING SOLUTIONS.....	15
Hendri Pratama, Mohamed Nor Azhari Azman, Olzhas B. Kenzhaliyev, Hendra Wijaya, Gulzhaina K. Kassymova	
APPLICATION OF AUGMENTED REALITY TECHNOLOGY AS AN INTERACTIVE LEARNING MEDIUM IN GEOGRAPHY SUBJECTS.....	21
Imashev A.Zh., Sudarikov A.E., Musin A.A., Suimbayeva A.M., Asan S.Yu.	
IMPROVING THE QUALITY OF BLASTING INDICATORS BY STUDYING THE NATURAL STRESS FIELD AND THE IMPACT OF THE BLAST FORCE ON THE ROCK MASS.....	30
Khairullayev N.B., Aliev S.B., Aben Y.Kh., Uisimbek A.A.	
STUDY OF THE EFFECT OF SOLUTION ACTIVATION ON THE DENSITY OF THE PREGNANT SOLUTION AND ON THE CONTENT OF THE USEFUL COMPONENT.....	36
Kenesbayeva A., Nurpeisova M., Levin E.	
MODELING OF GEODYNAMIC PROCESSES AT HYDROCARBON DEPOSIT.....	42
Moldabayeva G.Zh., Suleimenova R.T., Bimagambetov K.B., Logvinenko A., Tuzelbayeva S.R.	
EXPERIMENTAL STUDIES OF CHEMICAL AND TECHNOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CROSS-LINKED POLYMER SYSTEMS APPLIED IN FLOW-DIVERSION TECHNOLOGIES.....	50
Mustafayev Zh.S., Sagayev A.A., Alimbayev Ye.N., Pchelkin V.V.	
HYDROLOGICAL PROFILE OF LOWS OF THE SYRDARYA RIVER UNDER CONDITIONS OF «HARD» ANTHROPOGENIC ACTIVITIES.....	59
Nur Qudus, Feddy Setio Pribadi, Mohamed Nor Azhari Azman	
IMPLEMENTATION OF THE AHP METHOD TO DETERMINE THE PRIORITY OF RECHARGE AREAS IN THE SEMARANG CITY.....	66
Rakhadilov B.K., Satbayeva Z.A., Wieleba W., Kylyshkanov M.K.,	
Bayzhan D.R. CHANGES IN STRUCTURE AND PROPERTIES OF STRUCTURAL CHROMONICKEL STEELS AFTER PLASMA ELECTROLYTE HARDENING.....	76
Taskinbayev K.M., Pankratov V.F., Obryadchikov O.S., Nyssanova A.S.	
UNCOMMON OIL FIELD AKZHAR VOSTOCHNY: ANOTHER VERSION OF THE STRUCTURE AND OIL AND GAS CONTENT	83
Turgumbayev J.J., Turgunbayev M.S.	
PREDICTING THE RESISTANCE FORCE OF HOMOGENEOUS GROUND TO CUTTING.....	91
Umarbekova Z.T., Dyusembayeva K.Sh., Ozdoev S.M., Gadeev R.R.	
THE BAKYRSHIK DEPOSIT'S GOLD MINERALISATION PROSPECTING MODEL.....	99

Sherov A.K., Sherov K.T., Sakhimbayev M.R., Absadykov B.N., Kuanov I.S. RESEARCH OF QUALITATIVE INDICATORS OF A GEAR PUMP WITH TWO-SHAFT CONNECTION FOR PUMPING PETROLEUM PRODUCTS.....	108
Zhakupov A.A., Dzhangeldin D.I., Omarkozhayeva A.N., Mizambekova J.K., Petr Hajek GEO-ECOLOGIZATION OF TOURISM AS A FACTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM REGIONS.....	117
Mashrapova M.A., Zholtayev G.Zh., Abdueli D.Zh., Ozdoyev S.M., Togizov K.S. IMPROVEMENT OF HYDRAULIC FACING METHOD TO INCREASE WELLS PRODUCTIVITY.....	124
Zhaparkulova E.D., Amanbayeva B.Sh., Dzhaisambekova R.A., Mirdadayev M.S., Mosiej J. GEOLOGICAL STRUCTURE OF SOILS AND METHODS OF WATER RESOURCES MANAGEMENT OF THE ASA RIVER.....	130

**Publication Ethics and Publication Malpractice
in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan**

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the described work has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the Cross Check originality detection service <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайтах:

www:nauka-nanrk.kz

<http://www.geolog-technical.kz/index.php/en/>

**ISSN 2518-170X (Online),
ISSN 2224-5278 (Print)**

Редакторы: *M.C. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*
Верстка на компьютере *B.C. Зикирбаева*

Подписано в печать 15.08.2021.
Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
4,6 п.л. Тираж 300. Заказ 4.